13 DEC. 1963 Beurs

Taal van de Antillianen in Nederland sterk onder de invloed van het Nederlands

Zuiverheid moet steeds worden betracht

Evenals een mens leeft, een plant leeft, zo kunnen we ook zeggen, dat een taal leeft. Een taal, opgebouwd uit woorden, die ons helpen onze gedachten tot uitdrukking te brengen, maakt óók een ontwikkeling door. Het is iets levends! De woorden krijgen hun betekenis door de algemene overeenstemming van ons allen en deze betekenissen zijn in vele gevallen talrijk en onderhevig aan verandering, wanneer de mensen algemeen besluiten ze anders te gaan gebruiken.

Een simpel voorbeeld van een woord, waarvan de betekenis veranderd is, is het Spaanse woord „boca". Dit woord is afgeleid van het Latijnse „bucca", dat nauw verwant is met het Griekse „buktès". Het betekende oorspronkelijk, met volle wangen", maar heeft jater de betekenis gekregen van „mond".

Wanneer echter een taal niet meer mondeling of schriftelijk voor gewone communicatiemiddelen wordt gebruikt, zegt men dat die taal „dood" is. Zo zijn het Latijn en het Grieks „dode" talen. De betekenis van oude Griekse en Latijnse woorden kan dan ook bijna onmogelijk veranderen. Maar bij de moderne talen daarentegen krijgen reeds bestaande woorden vaak een andere betekenis en worden er voortdurend nieuwe woorden uitgevonden.

De ontwikkeling van de elektriciteit werd bijvoorbeeld begeleid door een groot aantal nieuwe woorden — ohm, ampère, elektron, voltage, etc.

Soms wordt ook een nieuw woord gevormd voor één van de vele betekenissen van een reeds bestaand woord, want het is voor een nauwkeurige gedachtengang een hinderpaal, zowel bij het denken als bij het mededelen, wanneer een woord, dat gewoonlijk de betekenis heeft, die men wil weergeven, ook andere betekenissen kan hebben.

Zoals ik reeds gezegd heb, moeten de woorden ons helpen om onze gedachten tot uitdrukking te brengen. Iemand zegt wel eens: „ik kan het niet onder woorden brengen", terwijl hij wèl weet, wat iets is. Woorden en daarmee de taal, kunnen soms door onnadenkendheid of slordig denken zó gebruikt worden, dat zij niet langer de juiste betekenis weergeven, waarvoor ze oorspronkelijk bestemd waren. We kunnen een dergelijke ontaarding tegengaan door helder te denken en woorden zorgvuldig te gebruiken. Maar we moeten bedenken, dat het in een voortvarende, dynamische maatschappij, waarin ideeën veranderen en de mensen nieuwe zienswijzen ontwikkelen, heel natuurlijk is, dat onze denkwerktuigen zich eveneens wijzigen.

Welnu, dit verschijnsel treedt ook op onder onze Antillianen in Nederland. Deze geraken al gauw gewend (de één sneller dan de andere) aan de Nederlandse mentaliteit en gaan ook volledig in het Nederlands denken, met het gevolg, dat hun taal, het Papiamento, een grote invloed van het Nederlands ondergaat.

Ik wil trachten U dit, aan de hand van enkele voorbeelden, die dagelijks onder die Antillianen voorkomen, duidelijk te maken.

Een Antilliaan, die op straat zijn eilandgenoot tegenkomt, zal vaak niet nalaten hem uitnodigend te zeggen „ben riba mi camber, mi ta pone coffi!" Dit klinkt U misschien vreemd in de oren, vooral omdat het géén gebruik is in de Antillen. Daar neemt men liever een glaasje bier in een café. De Antilliaan denkt dus: „kom, ga mee op mijn kamer, ik zal koffie zetten". Hij vertaalt doodeenvoudig in het Papiamento **„OP MIJN KAMER"** en **„KOFFIE ZETTEN"**. Als ze daar gezellig koffie zitten te drinken, vraagt de een: „Bo a corre college awe?"

De uitdrukking is in het Nederlands inderdaad „college lopen". Dit vertaalt hij domweg en zegt: „corre college".

De ander antwoordt dan: „No om', mi no haya chens ni pa come cayente awe". Deze vergeet, dat de uitdrukking is: „come **cuminda** cayente".

Hij vertaalt dus weer het Nederlandse „warm eten" (eten is hier werkwoord). We kennen wel uitdrukkingen als: „mi ta den cayente". (mi ta den friew), en „bo ta cayente", maar we zeggen niet „come cayente".

Zo gaat het gesprek door en daar valt: „Mi a puntra Kees of e ta biba den e omgeving ei".

Allereerst wordt het werkwoord „puntra" gevolgd door het voegwoord „SI", en niet door „OF". Maar aangezien hij in het Nederlands denkt, zegt hij: „mi a puntrele of...... Op de tweede plaats zegt hij niet „den e bario ei" of „ei bandanan", maar hij gebruikt het Nederlandse woord „omgeving".

Van deze voorbeelden is „corre college" een heel nieuwe uitdrukking, omdat men in de Antillen geen universiteit heeft en dus ook geen college kan volgen.

De Antilliaan vormt dus nieuwe woorden en vult zijn taal aan met Nederlandse termen en zegswijzen: ja, soms gebruikt hij hele Nederlandse zinnen, omdat hij niet de moeite wil nemen om even na te denken, hoe men het in het Papiamento moet zeggen. Ook bestaan er woorden zoals: melkboer, groenteboer, kachel, winter- en regenjas, sjaal e.a., die in Nederland buitengewoon veel gebruikt worden, zodat de Antilliaan ze uit de macht der gewoonte ook aanwendt in het Papiamento. Maar zelfs ook al bestaan bepaalde woorden in zijn taal, zal men hem steeds er op betrappen de Nederlandse woorden te gebruiken. Hij zegt „tandarts" i.p.v. „dentista", „vergadering" i.p.v. „reunion". Uitdrukkingen als: „mayán mi por slaap uit", „mi a spreek af cu bo", komen zeer veel voor.

Wanneer hij Papiamento spreekt, merkt hij niet eens, dat hij zich schuldig maakt aan een enorme hoeveelheid „hollandismen" en „barbarismen", die langzaam maar zeker vaste voet krijgen in zijn moedertaal.

Dit is natuurlijk om tweeërlei redenen te betreuren. Ten eerste doet hij afbreuk aan het Papiamento, zijn moedertaal en zijn eerste cultureel bezit, zoals de heer L.H. Daal het noemt. Ten tweede schept hij op die manier een taaltje, wat in de Antillen door de meesten zo niet misverstaan wordt, dan toch belachelijk gevonden. De Antilliaan hier in Nederland denkt in het Nederlands (uitzonderingen daargelaten), en daar de taal steeds onderhevig is aan onze denkwijze is dit verschijnsel een noodzakelijk kwaad geworden. Het organiseren van een soort reunie of congres om die studenten en studerenden hier te lande in de gelegenheid te stellen het één en ander te vragen over hun taal (nieuws uit de Antillen in het **Papiamento**), is volgens mij lang geen kwaad idee.

Wij moeten ons daarbij echter wel laten leiden door leraren en taalkundigen, die zich in die taal hebben gespecialiseerd. Niet moet worden vergeten, dat wij de taal in de eerste plaats zelf gevormd hebben en dat het dus zéér gemakkelijk is daarin wijzigingen aan te brengen. Het zou daarom aan te bevelen zijn een vereniging op te richten, die strenge controle uitoefent en waakt voor het zuivere gebruik der woorden en zinswendingen.

Misschien zouden de Antillianen in Nederland op die wijze een practische

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN. - (13 DECEMBER 1963)